

Tante Hertha

Nr. 227, 20. årgang, April 2017

Fra 21-års festkoncerten (Foto: Ole W.)

Tante Hertha er Hertha Levefællesskabs informationsblad, som udkommer ca. d. 1. i hver måned.

Redaktør: Allan Elm – Redaktionsudvalg: Helle Hansen, Per Clauson-Kaas Ole Wadsholt og Anne-Lene Jappe.

Tante Herthas mail-adresse: tante@hertha.dk.

**KALENDER PÅ HERTHAS HJEMMESIDE www.hertha.dk opdateres løbende
Hertha er på Facebook (bestyres af Anne-Lene)**

Folk, som ikke er bosiddende i Hertha og som ønsker at abonnere, kan henvende sig til redaktøren på tlf. 3840 3402 eller pr. mail.

Deadline for stof til bladet er d. 20. i måneden før til:

tante@hertha.dk

eller i postkassen Landsbyvænget 2A , mærket 'Tante Hertha'.

Stof, som kommer efter deadline, kan ikke garanteres bragt!

Forsidefoto: William var løve og Elisabeth prinsesse eller fe. De var vindere af de små's tøndeslagning.

(Foto: Ole W.)

Tante Hertha er trykt på FSC-certificeret papir

HerthaKalender

April 2017

Tirsdag d. 4.	Landsbymøde	Kl. 19-21	Salen
Onsdag d. 5.	Fællesspisning	Kl. 18.00	Salen
Fredag d. 7.	Lørdagscafémedhjælperudflugt	Kl. 18.00	"Torvet" i Galten
Søndag d. 9.	Biodynamisk havekursus v/Birthe	Kl. 10-16	Gartneriet
Onsdag d. 19.	Årsmøde Hertha Støtteforening	Kl. 19.30	Cafeen
Fredag d. 21.	Fællesspisning	Kl. 18-00	Salen
Lørdag d. 22.	Fællesskabsdannende dag	Kl. 9-15	Start i Salen
Tirsdag d. 25.	Værkstedsudflugt til Vojens	Kl. 8.30-16	
Fredag d. 28.	Suppe i Cafeen	Kl. 17.30	Cafeen
Søndag d. 30.	Præparatmøde i Gartneriet		

Maj 2017

Onsdag d. 3.	Fællesspisning	Kl. 18	Salen
Lørdag d. 6.	Åbent værksted og café og loppemarked	Kl. 11-16.30	Hele Hertha
Lørdag d. 6.	Lørdagscafé	Kl. 14-16.30	Salen
Tirsdag d.16	3 + 3 møde	Kl. 17.00	Pavillonen
Fredag d. 19.	Fællesspisning	Kl. 18.00	Salen
Lørdag d. 20.	Fælles arb.dag for pårørende og Levef.	Kl. 9-15	
Søndag d. 21.	Fugletur	Kl. 04-07	P-pladsen

Juni 2017

Lørdag d. 3.	Fugletur	Kl. 20.30-23	P-pladsen
Tirsdag d. 6.	Bofællesskab/Levefællesskabsmøde	Kl. 18.00	Spørg Helle
Onsdag d. 7.	Fællesspisning	Kl. 18.00	Salen
Lørdag d. 10.	Fællesskabsdannende dag	Kl. 9-15	Start i Salen
Fredag d. 16.	Fællesspisning	Kl. 18.00	Salen
Tirsdag d. 20.	Landsbymøde	Kl. 19-21	Salen
Fredag d. 23.	St. Hans aften	?	?

Uge 26: Nordisk Allkunst på Fuglsøcentret - bofællesskaberne lukket. Værkstederne åbne for eksterne.

Sommerferie/Værkstederne lukket ugerne 27-30 (for eksterne)

Høstmarked 2. september. Mere følger.

Indhold i dette nummer:

Rubrikannoncer og aktuelt	s. 4	Hertha som organisme	s. 14
Referat fra Idé-Cafemøde	s. 5	Vækst og forår	s. 17
Biodynamisk havekursus	s. 7	Landbrugsnyt	s. 18
Månedens siden 9-ko	s. 9	Præsentation	s. 21
Camilla - min uges dage	s. 10	Grease-fotos	s. 22
Tillykke Hertha med de 21 års.	12		

FÆLLESSKABSDANNENDE ARBEJDS DAG

LØRDAG D. 22. APRIL KL 9 - 15.

Vi mødes i Salen til fællessang, og derefter inddeler vi os i de forskellige arbejdsgrupper.

Det vil primært være udendørs arbejde på vores fællesarealer eller andre opgaver, som der er behov for på vore fælles områder. Der vil blive serveret formiddagskaffe/te/saft, frokost, og som afslutning på dagens arbejde: kaffe/kage.

Cirka 14 dage før arbejdsdagen vil der blive hængt en seddel op på butiksdøren, hvor man skal tilmelde sig.

Tilmeldingen er p.g.a beregning til indkøb af maden.

Kom og vær med ! Det er en dejlig måde at være sammen på, vi oplever "Hertha beboere" i fælles flok, og vi får tilmed løst nogle fælles opgaver i Landsbyen.

Hilsen *Hanne og Else*

En dejlig måde at starte dagen på - Og alle er velkomne!

Kl. 8.45 på arbejdsdage mødes vi alle i Salen til morgensamling, synger en sang, hører et ugevers, gennemgår dagens kalender og ønsker hinanden "God Arbejdslyst".

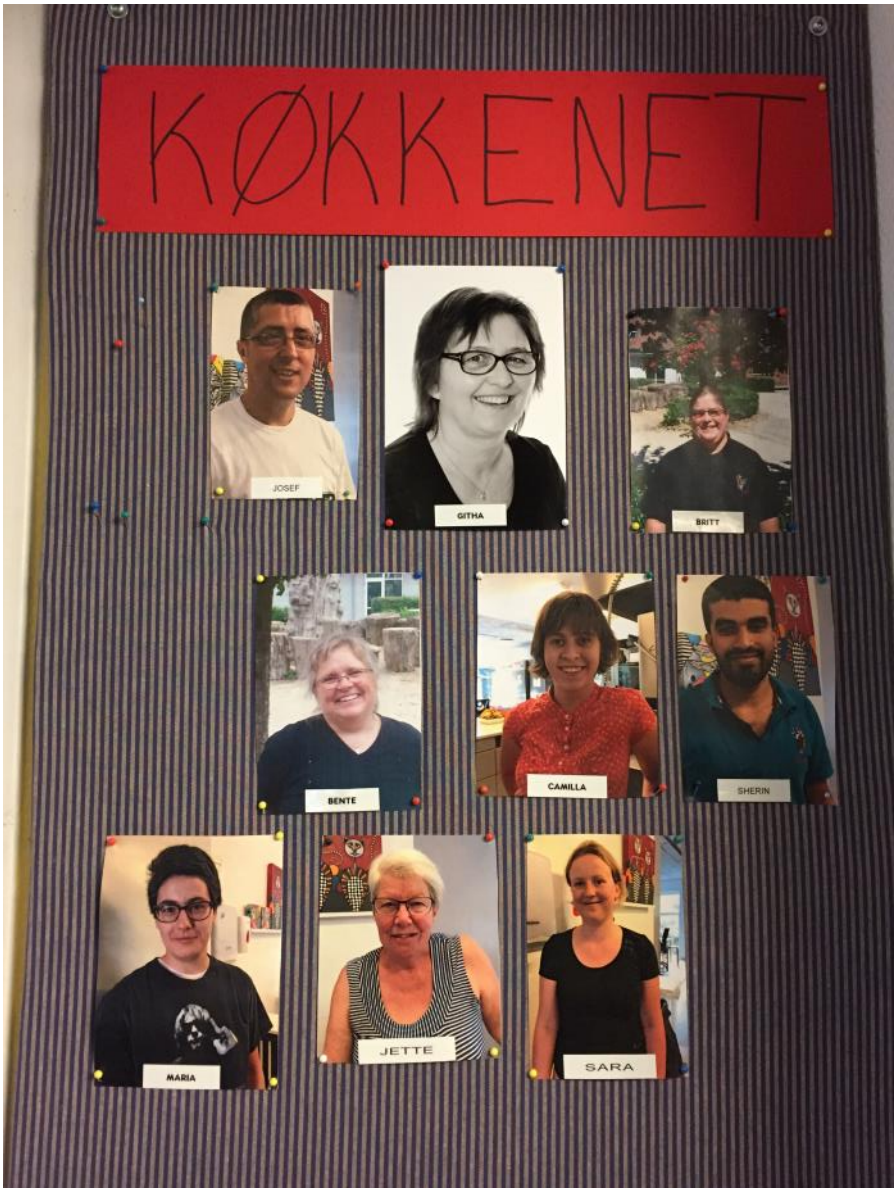
Referat fra Idé-Cafe møde d. 7.3.17

På mødet tog vi udgangspunkt i spørgsmålet om, hvilke roller vores ansvarsbærende organer skal have i fremtiden. Vi koncentrerede os om Fællesledelsen, som vi så som vores svageste organ med en mangfoldighed af forskellige opgaver. Mange af de opgaver, som er henlagt til Fællesledelsen, er gennem årene ikke blevet udført, men er i det store hele blevet løst af Bofællesskab/Værksteder. Der var i gruppen enighed om, at der skal ryddes op i Fællesledelsens opgaver, og at arbejdet har brug for en vis grad af professionalisering, f.eks. ved ansættelse af en forretningsfører i et antal månedlige, betalte timer. Vedkommende kunne så føre beslutninger ud i livet eller give opgaver videre til de andre organer eller til en mandatgruppe. En sådan udgift skal i så fald betales af fælleskassen. Til støtte for Fællesledelsen fandt vi, at det ville være en god idé at nedsætte et forretningsudvalg, som kunne forberede punkterne på Fællesledelsens dagsorden. Som det er nu, er der næsten hver gang for mange sager, og ansvaret for at bringe beslutninger videre løber alt for tit ud i sandet. Der var to modeller for en løsning af problemerne oppe at vende, og dem vil vi i gruppen gerne præsentere jer for på næste Landsbymøde d. 4. april, hvor vi har bedt om at få tre kvarter til en drøftelse. Fællesledelsen har et heldagsmøde om sin rolle i Levefællesskabet søndag d. 26. hos John Hansen. Så må vi jo se, om vi kan få enderne til at nå sammen.

Referent og tovholder Søren Hansen.

Fællesledelsen holder heldagsmøde.... Glæd dig til indlæg på næste Landsbymøde d. 4/4 kl 19.00 (Foto: Anne-Lene)

En hilsen fra medarbejderne i køkkenet på Herskind Skole/børnehave i anledning af 5-års jubilæet for madordningen.
(Foto: Sara Nitschke)

Biodynamisk havekursus på Hertha

Søndag 9 april 2017, kl. 10-16,
Caféen/Gartneriet

Praktisk kursus i biodynamisk grønsagsdyrkning i have og drivhus

Vi vil gennemgå opformering af småplanter i drivhus, mistbænk og udenfor på bed, såtidspunkter, jordblandinger, sædskifter, grøngødning, etablering af såbed, jordbearbejdning, ukrudsregulering, brugen af de biodynamiske præparater, brug af Maria Thun's såkalender, og meget mere. Kurset vil på en praktisk og simpel måde give en indføring i den biodynamiske metode og baggrund med fokus på forårets arbejde.

Kurset er åbent for alle og finder sted i Herthas 1,5 ha gartneri, hvor der er 100 m² drivhus og hvor der dyrkes over 40 forskellige afgrøder, som aftages af 155 voksne.

For yderligere information og tilmelding til Birthe Holt tlf. 30954577 eller birtheholt@live.dk.

Pris: 500 kr. som inkluderer en let frokost af gartneriets afgrøder og formiddagskaffe/te og forfriskninger. Indbetales på konto nr 84011105644.
Der kan købes biodynamiske præparater af høj kvalitet.

*Sidste måneds Spurvehøg kom ikke helt til sin ret på bagsiden, så her er den igen.
(Foto: Karen W.)*

Månedens side 9-ko

Love

Født: 2/10-2013

Mor: Linda

Far: Ukendt

Udseende

Love er mest rødbrun med hvidspættede tegninger på siden af kroppen. Flest på bagerste del. Hun har en stor hvid blis i panden. Omkring øjne, mule, ørespidser og hale har hun mørkere partier. Hendes klove er ligeledes mørke. Hornene er hvide ved basis og mørke i spidserne. Kroppen er lang, smal og ikke dyb. Knoglebygningen er fin. Benstillingen er ret både bagfra og fra siden,

med en passende klovhældning. Hun har et fint hoved med lidt udstående øjne. Hovedet holder hun normalt lavt. Hornene er omkring 20 cm og har en lille krumning fremad. Yveret er stort, men højt ansat og lidt ude af balance. Det fylder lidt mere i højre side. Patterne er små og forpatterne lidt vidstillede. Hun har en følsom hud og bliver nemt meget tør på yver og pletter.

Funktion

Love er egentlig hurtig at malke, men kan være svær at tømme i højre bagkirtel. Dette har forlænget malketiden. Hun har desværre fået en infektion i højre bagkirtel og bliver ikke malket på denne mere. Hun taber sig meget, når hun giver mælk, og giver meget mælk i starten af laktationen. Hendes fordøjelse fungerer for det meste fint, men hun får hurtigt lind mave ved foderskift og letfordøjeligt foder. Hun har tendens til at få soleksem ved stærk sol i foråret. Hun viser ikke tydelig brunst via hendes adfærd, men indtil nu er hun blevet drægtig ved 1. inseminering efter kælvning. Det er blevet til to kælvninger, hvor hun har fået tyrekalve og er nu drægtig for 3. gang. På billedet giver Love mælk til hendes kalv Leo fra 2016.

Temperament

Love er lidt sky og er ikke meget for at vi rører ved hende. Hun er aldrig opsøgende og viger gerne, når vi nærmer os. Hun er placeret i den nederste del af koflokkens hierarki. Hun kan være urolig ved malkning. Både det, at hun ikke vil lade sig røre ved, og at hun er urolig ved malkning, kan skyldes hendes følsomme hud, der nemt bliver tør og sprækker.

Camilla Torp - min uges dage

Om Mandagen er det mejeri og landbrug jeg arbejder i sammen med Michael og Lars.

Jeg skyller de grønne kasser, som mælken skal være i, med en vandslange, og flytter dem i mejeriet.

Så går jeg op i pauserummet ovenpå og gør klar til pausen.

Om eftermiddagen er alle folk til gymnastik på Hestehaveskolen.

Jeg kører i bil, hvis det er dårligt vejr, ellers tager jeg min cykel, eller jeg går, for nu er min cykel flad. Jeg skal have spurgt Mathias om han vil hjælpe mig med at lappe den.

Mathias er min kontaktperson, han ordner også Sunes cykel.

Oppe på skolen spiller jeg badminton sammen med et par andre.

Om tirsdagen er det gartneri med Bernd og Birthe, men Birthe har orlov nu. Jeg er også rigtig glad for Bernd.

Jeg rydder op ude og inde og laver forskellige ting.

Tirsdag er ret afslappende om eftermiddagen. En gang imellem har jeg eurytmi med Mette.

Jeg rydder somme tider op og lidt forskelligt. Jeg har fået en ny dvd-maskine, så kan jeg se mine egne dvd-film.

Onsdage er jeg på udehold sammen med Per, lige nu er vi begyndt at rydde op efter skuespillet Grease.

Snart skal vi begynde at male kulisserne hvide, for nu er vi færdige med at spille Grease.

Vi kører også til lossepladsen med alt muligt forskelligt; det er Per, der bestemmer; han laver planer for, hvad vi skal gøre. Det er mig og Per, Josef, Martin og Ole.

Om eftermiddagen gør jeg rent, for jeg har rengøring om onsdagen.

Om aftenen går jeg i svømmehal sammen med Sune og mange andre. Vi svømmer i Silkeborg. Det er Kirsten Klitte som kører, ellers er det nogle forskellige nogle vi har. Nogle gange kører Mathias.

Om Torsdagen er det vaskeri. Jeg tager tøj ned og lægger sammen, det som hænger på bøjle. Og så de små ting fra stativet. Så hænger jeg det vaskede, våde tøj på bøjler.

Efter pausen ruller jeg viskestykker.

Om eftermiddagen er jeg sammen med Søren Hansen. Nogen gange ordner vi min have. Vi har lavet redskaber og flagstang til flag. Jeg har mit eget flag. Vi har også købt det springvand, som står i min have.

Den store sten, der ligger ovre ved legeplads, bageri og café har Søren og mig lavet med alle mulige forskellige maskiner. Det blev til en troldesten, der er 2 trolde i stenen.

Bagefter er jeg med Katrine til maling.

Fredag er det samme – i mejeriet og landbrug, som om mandagen. Efter at have skyllet kasser henter jeg det, vi har brug for: Toilettepapir, kaffe og hvad vi ellers skal bruge, og så laver jeg klar til pause.

Vi kører også med mælk om mandagen og fredagen, til Herskind-skolen, Brugsen og til butikken heroppe.

Fredag eftermiddag er det bare at slappe af og gå sammen med Bernd og Mathias. Vi køber ting, hvis jeg mangler noget til mit værelse og sådan noget.

Jeg kan godt li' lørdagscafé og nogen gange folkekøkken og til fællesspisning.

Min kusine bor lige over for forsamlingshuset, hun hedder Bettina. Hun har mand og børn. Hun kommer nogen gange op til kirken og ser mig i julespil.

Om søndagen slapper jeg bare af, sover længe og går bare rundt og hygger mig sammen med Mathias og andre.

På skituren i Norge faldt jeg den første dag. Da jeg lige havde fået skiene på, så røg skiene, for det var rigtig meget glat. Min hånd blev helt blå over det hele og var helt hævet. Jeg troede, den var brækket, men Rasmus sagde, at den kun var forstuvet.

Jeg kunne ikke stå på ski, så jeg stod på bi-ski og gik med snesko.

Jeg tog liften op sammen med Ronny, en hjælper, så kørte jeg med ham, som stod foran på ski, og jeg sad på en slæde bundet fast med seler og det hele, og vi susende ned ad bakkerne, og det kildede i min mave.

En dag spiste vi frokost udenfor, vi lavede bål og vi stegte pølser og fik pølser med brød og ketsjup og sennep og remulade, ellers spiste vi frokost i hytten og aftensmad på hotel.

Hver aften var der fest. En aften var der 70'er fest. Der var så mange fester, så jeg kan ikke huske dem alle.

Camilla Torp og Rasmus Aa. marts 2017

TILLYKKE HERTHA MED DE 21 år

Nogle har undret sig over, at vi fejrer 21-års jubilæum, da det ikke er så almindeligt at fejre som de runde tal (vi markerede nu også de 20 år med en stor fælles brunch).

De, der har børn i Steinerskole eller kender lidt til antroposofien, ved, at der her regnes med 7-årsperioder, hvad enten det gælder menneskets udvikling eller virksomheders udviklingsfaser.

De 21 år markerer, at man nu er voksen og kan stå på egne ben.

Jeg synes, vores fejring i marts var en fin markering af dette: Ikke det store formelle arrangement med normer og former for, hvordan man gør. Mere at alle de deltagende den aften "stod ved sig selv" og ikke forventede en masse af andre.

Skulle noget have været sagt ved fejringen af Fællesskabet, havde følgende citat af Steiner – kaldet socialetikkens motto - været velplaceret:

Sundt er det kun, når
hele fællesskabet danner sig
i menneskesjælens spejl
og den enkelte sjæls kraft
lever i fællesskabet

Ingen tvivl om, at når vi når til vores 25-årsjubilæum, bliver alle sejl sat til, som det blev til 10-års jubilæet, hvorfra vi har et hæfte med samtlige taler og sange fra fejringen. Heller ingen tvivl om, at en gruppe i god tid må arbejde med festlighederne til sådan en dag, og at det selvfølgelig er Levefællesskabets beboere, der planlægger og ikke kun medarbejderne, der tænker i de baner. Det er jo Levefællesskabets fødselsdag(e) og ikke bare bofællesskabets.

Til den tid kan vi håbe, at vores kulturhus står færdigt.

Tillykke til os alle.

Helle

Indtryk fra den festlige fejring af Hertha Levefællesskabs 21 års dag (Fotos: Ole W.)

Hertha Levefællesskab som social/kulturel organisme

Dette er skrevet d. 15. marts 2017 efter et møde i Idécafeen

Hertha Levefællesskab er med sine 21 år nu på vej ind i sin fjerde syvårsperiode. Er nået voksenalderen og klar til at føre sit eget liv. Derfor er det også helt naturligt og berettiget, at vi ser på, hvordan Hertha Levefællesskab, som social/kulturel organisme med dets styrende organer, bevæger sig ind i et nyt livsafsnit.

Hvis man ser på vore tre organer: **Fællesledelsen, Landsbyfonden, Bofællesskab og værksteder** og deres roller i at danne Hertha Levefællesskab, kan følgende billeder opstå:

Landsbyfonden med dens formål har gjort ideen om den omvendte integration i Rudolf Steiner-regi mulig rent fysisk ved at købe jorden og siden kunne virkeliggøre det byggeri, der i dag findes.

I **Herthas bofællesskaber og værksteder** kan udviklingshæmmede leve et liv i tæt berøring med en accepterende omverden. Samtidig kan de modtage den omsorg og de arbejdstilbud, de har brug for i en tryk, livgivende og rytmisk hverdag.

De er også en del af et sted, hvor der mellem alle omkringboende i Hertha, i hele grundejerforeningen, kan opstå et levende socialt liv, der udfolder sig på alle mulige måder. **Et levefællesskab** der, når det fungerer bedst, viser stor ansvarlighed for hinanden og omverdenen.

Samtidig opleves i alt dette, at **det enkelte menneske** er fællesskabets største resurse.

Når man sammenstiller dette og bringer det ind til en social organisatorisk tænkning, fremkommer følgende billede:

Her er først **Landsbyfonden** med dens formål (*"... at forbedre levevilkårene for unge og voksne udviklingshæmmede. Dette sker primært gennem erhvervelse, opførelse og drift af ejendomme til brug for Leve- og uddannelsesfællesskaber for udviklingshæmmede på grundlag af Rudolf Steiners menneskesyn."*), ideen og stedets fysiske forudsætning.

Omsorgen omkring de udviklingshæmmede er den virkeliggjorte, levende forudsætning for ideen. Her lever det institutionelle med ansatte, budgetter, regler, alt lagt ind i skemaer. Her er 5 forskellige slags offentlige tilsyn. Her kan man ansætte og fyre mennesker. Her kan man kræve faglighed og ind-

sigt i Rudolf Steiner pædagogik.

Lige som vore egne organer – som lever, nyre, lunger og hjerte – lever alt i en gensidig afhængighedsrytme i forhold til hinanden. Når det sker, oplever vi sundhed. Den trygge, rytmiske, balancerede hverdag i bofællesskaber og værksteder er således for den enkelte en livgivende sundhed.

For de omkringboende og alle, der bor i Hertha, er det sociale liv afgørende for, hvordan man trives. Menneskemødet som det centrale, om det er på vejen, i butikken, til møder, når vi synger sammen eller bare mødes i hinandens stuer. Her er **landsbymøderne og fællesledelsen** centrale i virkeliggørelsen af det sociale livs mangfoldige udtryksformer.

For at dette kan blive til virkelighed, må **hvert menneske** mærke varme og accept, så lysten til fællesskab og det sociale liv bliver virkelighed i en tid, hvor menneskemødet er en daglig udfordring.

Hvis man med alle forbehold samler dette – Hertha Levefællesskab med dets styrende organer: **Landsbyfonden, Hertha Bofællesskaber og Værksteder og Fællesledelsen** – ud fra en levende organismetænkning, opstår følgende billede:

Stedets **fysiske** forudsætning er **Landsbyfonden** med dens jord og bygninger.

Stedets **æteriske**, livgivende forudsætninger er omsorgen omkring de udviklingshæmmede med alle dets "organer" omkring **Bofællesskab og Værksteder**.

Stedets sociale (**astrale**) liv, med alle dets muligheder og med antipati og sympati i mødet med hinanden samles af **Fællesledelsen og Landsbymøderne**.

Som stedets **Jeg** fremstår den enkelte som fællesskabets største, når han / hun i frihed kan udvikle sig i denne mangfoldighed.

Dette er et bidrag til at se denne sociale / kulturelle organisme som en levende helhed. At se hvilke roller alle organerne har for at skabe sundhed i Hertha – til almindelig efter- og omtanke.

Per Clauson-Kaas

Morgenstund har guld i mund, og guld betyder glæde.... Taget fuldmånedagen søndag den 12.3. Der er lys og forår på vej... (Foto: Tove V.)

Den "nye" og den "gamle" hest (Foto: Ole W.)

Vækst og forår

Redaktionen har modtaget nedenstående indlæg til almindelig eftertanke

Uopfordret, men en slags "anden halvleg" af sidste epistel omkring julen (dec. 2016)

Den universelle åndsfader, som også kaldes GUD følte ikke, at hans mål, som han kaldte mennesket, var særlig fuldbragt. At han/hun var en god nok kopi af ham selv.

Han startede en proces, som foregik over milliarder og milliarder af år. Han gav ét folk evnen til at formulere det Gamle Testamente.

Det blev til beretningen om Eva og Adam, som blev smidt ud af Paradiset og fik mulighed for at vænne sig til friheden, kærligheden og ensomheden - alt gennem endnu tusinder af år.

Denne proces gik gruelig galt. Profeterne, ypperstepræsterne, farisæerne så ikke den Messias, som de ellers søgte efter. De så ikke Messias. De skabte et forkert forbillede ud af Messias.

Da de endelig så den "jordiske" Messias, skabt i Guds billede, så de ikke dennes ægte kvalitet. Følte at han var lovbrøder. Klyngede ham op på korset. Dræbte Messias som forbryder, og de følte sig godt tilpas. De lod sig ikke ændre.

Det er menneskets mest fatale handling, at mennesket ikke oplevede sin "pligt" til at være sand, at være fri, at være livgivende, levende i sin vækst, i sit forår.

God vind!

Tyge Germundsson

Forårstegn ved gartneriet (Foto: Ellinor)

Landbrugsnyt april 2017

Af Lars Pedersen

Medarbejderne

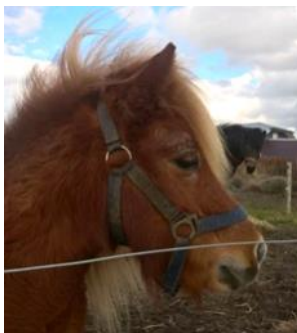
Lars Olesen er født den 21. november 1968 i Århus. Han bor i bofællesskabet på Skolevej i Galten. Lars har arbejdet i Herthas Værksteder siden den 1. november 2007, så han kan fejre 10 årsjubelæum til efteråret. Lars saver for det meste brænde og går til hånde, hvor der er brug for en stærk mand. Forleden var han ude for at samle sten, og han giver en hånd med, når der skal graves hjørnepæle i til indhegning. Hans yndlingsopgave er dog at save brænde. Når han står ved sit saveskur ved porten ind til stalden hænder det jo, at han kommer i snak med dem, der kommer på besøg i stalden. Det hænder faktisk ret ofte, at folk ikke når længere end til Lars. Lars har en yndlingskollega. Det er Bent. De to får mange gode snakke i løbet af en arbejdsdag, som for det meste kan høres over det halve Hertha. Det til trods for, at de utallige gange er blevet bedt om at dæmpe sig. Det kan der nok ikke laves om på. Sin fritid bruger Lars på at læse bøger, gerne faglitteratur og biografier, gå til klub, koncerter og ture med sin ledsager. Lars deltager i Herthas dramahold, som lige har opført "Grease". Her sang han i koret. Han går til kortsætning hos Karen Wadsholt om onsdagen. Hvis Lars fik muligheden for at rejse til et andet land, ville han gerne til Grønland igen. Her er det meget flot, og han har været der en gang tidligere. Det var lige efter han var blevet konfirmeret. Han tog derop sammen med sin bedstemor for sine konfirmationspenge. Det var en kæmpe oplevelse, ikke mindst fordi han her mødte multikunstneren Peter Bastian. Peter Bastian og band spillede musik til et lokalt arrangement i Grønland og var med den samme båd som Lars og hans bedstemor.

Markerne

Vi har fået beskåret de sidste læhegn omkring mark 9 og 10. Det er de marker vi har lejet af Sibylla og John. Der skal i år være havre på disse to marker. Der skal være Ølandshvede på mark 7 neden for stalden. Det er den mark, køerne har brugt til vinterfold. Der er det specielle ved Ølandshveden, at den ikke er på EU's sortliste og kan derfor ikke forhandles som såsæd. Vores Ølandshvede har vi fra Brian Madsen. Jeg købte for nogle år siden 5 kilo, som vi så har opformeret, så vi nu selv kan lave såsæd. Denne fremgangsmåde har kontrollørerne set igennem fingre med. Fra foråret 2016 er Ølandshveden blevet godkendt som en bevarings-sort og er optaget på den danske bevaringsliste. Per Grupe fra Mørdrupgård på Sjælland, som har arbejdet meget med Ølandshveden, kan nu sælge såsæd af Ølandshveden under navnet "Kornby Øland". Det er rart at have mulig-

heden for at købe i stedet for at have det store arbejde med opformering af såsæd. På mark 6 neden for den lange kompostmole er der sået rug og kløvergræs i efteråret. Som jeg har skrevet om tidligere, står rugen alt for tyndt. Kløvergræsudlægget ser ud til at komme fint. Vi har samlet sten på denne mark. Fire mand og en trillebør. Vi fandt et par dage med tørt og solrigt vejr. Et dejligt arbejde, når det kan kombineres med noget socialt. Stenene er kørt ned på en solbeskinnet plet i shelterskoven, hvor vi er ved at opbygge en stenstak til gavn for firben og andet kryb.

Dyrene

Katla, Stine og Mortens hest, døde desværre lørdag den 18. marts omkring kl. 17. Dyrlægen blev tilkaldt først på eftermiddagen og konstaterede, at den havde fået diarré, var blevet dehydreret og havde en unormal hjertepuls. Det vides ikke, hvorfor den var blevet syg. Der blev gjort et forsøg på at få den bragt på dyrehospitalet, men det lykkedes ikke at få den ind i traileren. Den lagde sig ned og var ikke til at få op igen. Dyrlægen blev tilkaldt for anden gang, og han vurderede, at den bedste udvej var en aflivning. Vi føler alle med Stine og Morten som ejede Katla, og med Sara, som har brugt rigtig megen tid sammen hende. For at Vigdis ikke skal gå alene, skaffede hestegruppen allerede onsdag den 22. marts en selskabshest. Den hedder Freja og er en shetlandspony. Freja kan bruges som trækkehest, og vi må se, hvordan hun egner sig til ridehest for børn.

Kørerne giver efter omstændighederne stadig ganske godt med mælk, når det bliver taget i betragtning, at de kun bliver malket én gang om dagen og næsten udelukkende får grovfoder i form af græsensilage/hø. Det er stadig en udfordring at få nok køer drægtige. Vi er nu oppe på, at 8 køer er erklæret drægtige, og yderligere 3 der er insemineret omkring 1. marts. Det er derfor stadig muligt at nå de 10 drægtigheder, som er målet. Dette mål på 10 drægtigheder er sat for at opnå en passende mængde mælk til mejeriet og at være selvforsynende med foder og strøelse. Kælvningsæsonen bliver til gengæld lang. Køerne er drægtige i ca. 9 måneder, så de køer, der er insemineret medio november, kælder medio august. Køerne, der er insemineret omkring 1. marts, vil først

kælvende omkring 1. december. Der vil derfor være en mindre produktion af mælk i efteråret og først fuld mængde omkring juletid. Årsagen eller årsagerne til den dårlige reproduktion er jo nok et studie værd. En årsag kan være, at vi ikke fodrer med vitaminer og mineraler. Det er meget længe, siden jeg har brugt vitaminer og mineraler. Jeg gjorde det kun de første par år, jeg selv havde køer; mest fordi konsulenten sagde det. Men det kan ikke udelukkes, at det kan være årsagen. En anden årsag er årstiden. Det er ikke særlig naturligt for en ko at skulle blive drægtig i efteråret. Det var mere passende midt på sommeren, hvor foderet er fyldt med græsser og blomster, der selv skal befrugtes. Lyset har også stor indflydelse på køernes hormonbalance, og dagslængden er meget aftaget, når vi starter insemineringerne til november. Så årstiden kunne være den anden årsag. En tredje årsag kan være det foder, vi fodrer med. Vi var så heldige, at vi havde en hel del foder tilovers fra året før. Indholdet af især vitaminer daler jo ældre foderet er. Dette overgemte foder er gerne det første jeg bruger, for at det ikke skal blive for gammelt, men det kan vise sig at være en dårlig idé at bruge det i den periode, hvor køerne skal blive drægtige. En fjerde årsag kan være foderskift. Omkring 1. november skifter køerne foder fra afgræsning til ensilage. Dette skift belaster koens system og stresser den. Det er fire årsager, som jeg kan se ikke arbejder for en bedre reproduktion. Så det må jeg se, om jeg kan gøre noget ved til næste sæson.

Kalvene fra 2016 vokser godt, og der bliver trænet med de 3 kviekalve Theodora, Abalone og Agnethe. Træningen går ud på at gøre dem tillidsfulde, så de bliver nemme at håndtere, når de bliver køer. De bliver striglet flere gange om ugen og lærer at gå med grime. Det er primært Morten, Maria, Sara og Stine der tager sig af denne vigtige opgave.

Det er godt at blive rullet, når nu man er en hest og har stået inde i en stald i længere tid.

Præsentation:

Lene og Carsten

Kære Hertha beboere

Lene: Jeg passede vores børnebørn fra søndag til onsdag – og så kørte jeg HJEM. Og hjem, det er her på Hertha nu. Og det gav mig sådan en dejlig følelse indeni at tænke på.

I tidens løb har jeg boet mange forskellige steder. Men aldrig har jeg oplevet at falde til, et nyt sted, på bare et par dage.

Vi er så heldige at have fået lov til at bo i Kari Vibekes vildt smukke hus. Det nyder vi meget, og vi håber, at det får lov til at fortsætte. Og haven er magisk, opdager hele tiden, at der vil komme de blomster, som jeg selv sætter så stor pris på.

Siden Carsten fik arbejde i Nerthus for snart 2½ år siden, har vi ønsket at være en del af Hertha Levefællesskab med alt, hvad det indebærer af glæder og pligter.

Jeg – Lene – er 59 år. Uddannet til lærer på Audonicon i 1993, og jeg har arbejdet som lærer på Rudolf Steiner Skolen i Esbjerg i 18 år og i 2 år på Øse Efterskole som sproglærer. Engelsk/tysk.

Desuden har jeg studeret familierapi og kinesiologi – uden at fuldføre endnu.

Og så er jeg stress-coach og har firmaet Liv-Uden-Stress.dk, som dog ligger stille lige nu, fordi vi er flyttet rundt det sidste år, da vi har lejet vores økologiske landbrug ved Varde ud.

Stress-coachingen er noget, som jeg brænder meget for og gerne vil have gang i igen.

Jeg nyder at lave håndarbejde – strikker bl.a. babysvøb til salg – af øko-merino uld fra vores egne får.

Og så har vi tilsammen 5 børn – 1 fælles – og 3 børnebørn.

Jeg glæder mig meget til at være en del af Hertha, og synes, at jeg har mødt så megen varme og venlighed allerede. Mange tak.

Carsten: For mit vedkommende er det en stor lettelse, at jeg ikke skal bruge tid på transport, og så kommer jeg i godt humør, når jeg møder alle de glade, hjælpsomme og venlige mennesker her i Hertha. Jeg føler, at det er en gave at arbejde i et bofællesskab, hvor hver arbejdsdag byder på nye udfordringer, glæder og krammere. (*Carsten præsenterede sig som ny medarbejder i februar-nummeret 2015; red.*)

Lene og Carsten

SOCIAL-ETIKKENS MOTTO

**Sundt er det kun, når
Hele fællesskabet danner sig
I menneskesjælens spejl
Og den enkelte sjæls kraft
Lever i fællesskabet**

Rudolf Steiner, frit oversat.
Ole W, april 2017

ORIGINAL TYSK TEKST:

**Heilsam ist nur, wenn
Im Spiegel der Menschenseele
Sich bildet die ganze Gemeinschaft
Und in der Gemeinschaft
Lebet der Einzelseele Kraft**